

Jiří Šabat: Dativ v rumunštině a jeho ekvivalenty v češtině

(Oponentský posudek diplomové práce)

Téma diplomové práce Jiřího Šabata je elementárně normativní a také jeho zpracování je elementárně popisné. V práci se zkoumá norma spisovné rumunštiny a místo, které v ní zaujímá dativ jako nominální gramatická kategorie, je také jediným poznatkem a závěrem, k němuž diplomant dospívá. Z lingvistického hlediska to není mnoho: postrádám formulaci problému, analýzu vlastního excerpovaného jazykového materiálu a z ní vyvozené samostatné závěry. Práce má sice obecně lingvistický rámec, založený na typologii rumunštiny, vymezení gramatických kategorií a krátkou charakteristiku pádu, chybí jí však hlubší lingvistický záběr. Diplomant se mohl porozhlédnout po různých teoretických přístupech jak k vymezení pádu jako jmenné gramatické kategorie (L. Hjelmslev, P. Novák, B. Comrie, J. Lyons, O. Uličný aj.), tak k funkcím dativu v pádových podsystémech různých konkrétních jazyků a na tomto pozadí se pokusit charakterizovat dativ v rumunštině z hlediska výrazové paradigmaticky, významu a syntaktické funkce (syntaktických funkcí). To by mohlo vést k nastínění systémového konstruktů obecné teorie pádů a k uchopení specifických pádu v rumunštině (výrazových neutralizací, významových synkretismů, sémiotické symetrie a asymetrie a v souvislosti s tím vnitřní dynamičnosti jazykového systému apod.). Nutným předpokladem by tu však bylo, z poznatků shrnutých v předložené práci vycházet, nikoli u nich končit.

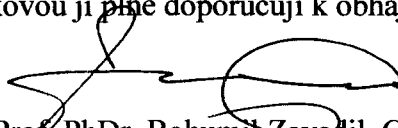
Jsem si ovšem vědom toho, že absolvent magisterského studia nemůže mít dostatečnou lingvistickou průpravu a zkušenost potřebnou ke zvládnutí takového úkolu. Přijímám tedy práci v rámci, ve kterém se pohybuje: jde o pokus popsat výrazové prostředky dativu v rumunštině, jejich paradigmaticku v rámci substantiv a adjektiv a jejich specifčnost v rámci různých paranominálních slovních druhů (členů, zájmen, číslovek atd.), přičemž autor bere v úvahu i formální odlišitelnost dativu od genitivu, významy dativu a syntaktickou funkci nepřímého předmětu, jež je mu vlastní. V tomto ohledu je práce velmi důkladná, svědomitě zpracovaná s úsilím o vyčerpání všech aspektů popisu, přehledně strukturovaná a formulovaná dobrou češtinou. Grafických nedopatření není nijak mnoho.

Diplomant si všímá také pronominálního zdvojování nepřímého předmětu v rumunštině: zde mohl rozbořem materiálu excerpovaného ze současných textů, příp. z nahrávek mluvených projevů dospět k vlastním závěrům o míře závaznosti zdvojování v souvislosti s pozicí nepřímého předmětu (opakování :: anticipace), o úloze tohoto postupu v aktuálním členění výpovědi, o funkční potřebě charakterizovat touto cestou nominální výraz jako předmět, příp. jako předmět nepřímý, anebo o redundantnosti takového způsobu vyjadřování, a tedy opět dospět k poznatkům o dynamice dílčího podsystému atd. Posesivní funkce dativu je zase rysem balkánského jazykového svazu, i to mohlo být reflektováno a komentováno.

Ale i v poněkud zúženém pohledu na jazyk diplomant prokázal, že je schopen orientovat se v gramatických pojmech i v mluvnické terminologii, dokáže pracovat s konkrétním přirozeným jazykem a s jazykovými kategoriemi, dokáže syntetizovat, uspořádat a přehledně vyložit velké množství poznatků, takže může dostát požadavkům kladeným na magistra filologického studia. Oceňuji, že práce má pečlivě zpracovaný rejstřík; na druhé straně rozsah použité literatury není moc velký.

Předložená práce, shrnující a uspořádaně vykládající složitou výrazovou i významovou kazuistiku dativu v současné spisovné rumunštině podle mého názoru splňuje požadavky kladené na magisterskou diplomovou práci. Jako takovou ji plně doporučuji k obhajobě.

V Praze dne 9. 9. 2007

Prof. PhDr. Bohumil Zavadil, CSc.